

W stronę kognitywnie wiarygodnego, kompozycyjnego modelu kwantyfikacji w języku naturalnym

Język naturalny jest jednym z podstawowych narzędzi poznania ludzkiego. Postępy w modelowaniu znaczeń różnego rodzaju wyrażeni przyczyniają się zatem bezpośrednio do lepszego rozumienia zdolności poznawczych człowieka. Prezentowany projekt badawczy skupia się na kwantyfikacji w języku naturalnym, wyrażanej przy pomocy słów takich jak *każdy*, *pewna*, *większość*. Celem projektu jest opracowanie kognitywnie wiarygodnego modelu kwantyfikacji w języku naturalnym, spełniającego trzy główne dezyderaty. Model powinien: (i) interpretować konstrukcje kwantyfikatorskie bez postulowania Form Logicznych czy innych niejawnych struktur poza strukturą powierzchniową; (ii) odzwierciedlać inkrementalny — rozwijający się ‘krok po kroku’, ‘od lewej do prawej’ — proces interpretacji języka (iii) generować te i tylko te interpretacje, które są dostępne dla użytkowników języka, oraz objaśniać widoczne w użyciu języka preferencje dla pewnych interpretacji.

Główna idea projektu opiera się na założeniu, że u podstaw wielu istotnych zjawisk związanych z kwantyfikacją w języku naturalnym tkwi w dużej mierze niedostrzegana wcześniej struktura — typ zależny.

I. Zależności odpowiadają za interpretacje odwracające porządek występowania kwantyfikatorów w przykładach takich jak (1):

(1) Jakiś przedstawiciel każdego kraju.

Konstrukcję w przykładzie (1) w sposób najbardziej naturalny rozumie się w ten sposób, że dla każdego kraju istnieje jakiś (co najmniej jeden) jego przedstawiciel. Przyjmujemy, że wyrażenia takie jak *przedstawiciel* wprowadzają zależność pomiędzy każdym z krajów a przedstawicielami tego kraju; kwantyfikacja po takiej zależności daje preferowane odczytanie odwracające porządek występowania kwantyfikatorów: *każdy kraj > jakiś przedstawiciel*.

II. Zależności pozwalają także śledzić powiązania referencyjne (anaforyczne) w przykładach takich jak (2):

(2) Każdy farmer, który ma osła, bije go.

Zdanie (2) naturalnie interpretuje się w ten sposób, że każdy farmer bije każdego posiadanego przezeń osła. Przyjmujemy, że zdanie to kwantyfikuje uniwersalnie po zależności między każdym z farmerów a posiadanymi przezeń osłami.

W opracowaniu kognitywnie wiarygodnego modelu wskazanych zjawisk będziemy korzystać z zaawansowanych narzędzi formalnych (typy zależne, monady) oraz metod eksperymentalnych. Jeżeli implikacje modelu znajdą potwierdzenie w zaplanowanych badaniach eksperymentalnych, to projekt dostarczy ważnego dowodu na realność psychologiczną typów zależnych.